

Verslag Participatie Programma Buitengebied

**Bijeenkomsten met de samenleving op
9 en 10 oktober 2023**

**Bijeenkomst met agrarische sector op
17 oktober 2023**

Het Programma Buitengebied

Op 24 februari 2022 is de omgevingsvisie van de gemeente Neder-Betuwe vastgesteld met daarin op hoofdlijnen wat we willen met de fysieke leefomgeving van onze gemeente. Voor het buitengebied worden de plannen verder uitgewerkt in het Programma Buitengebied. Het Programma Buitengebied maken we in drie stappen:

1. Bepalen van de uitgangspositie

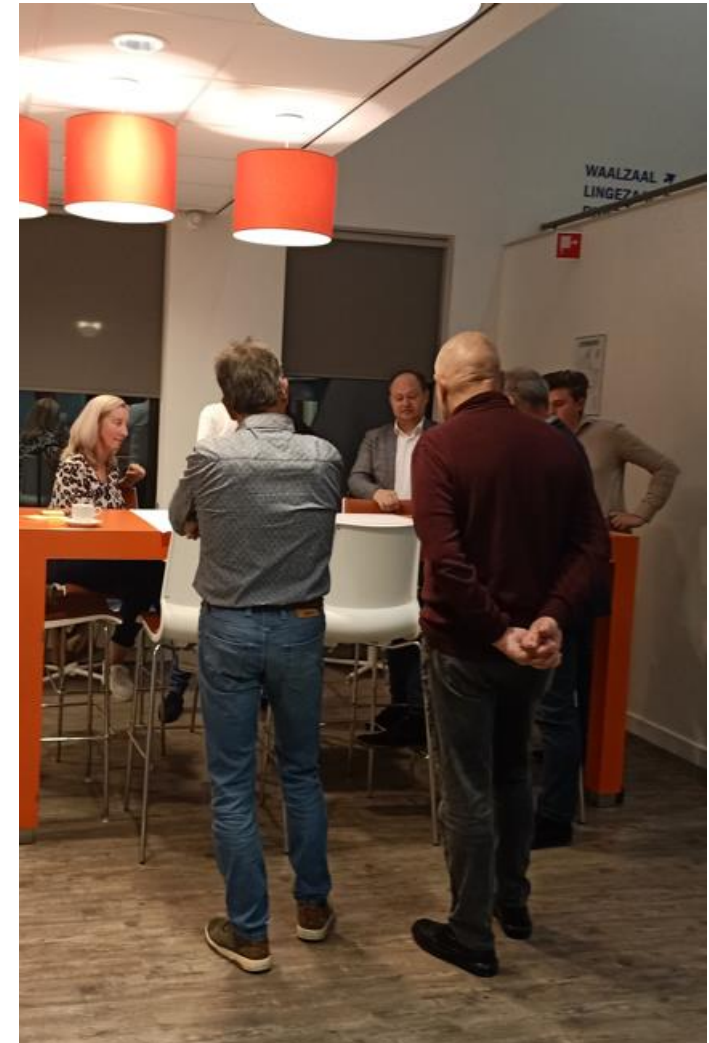
We hebben de bestaande situatie in beeld gebracht. Daarna hebben we gesproken met verschillende doelgroepen over wat zij belangrijk vinden. Via een enquête hebben we aan inwoners gevraagd wat zij willen in het buitengebied. Dit alles is neergelegd in de Uitgangspuntennotitie; ons vertrekpunt voor dit traject.

2. Participatiefase: keuzes maken

Het blijkt dat veel partijen ruimte in het buitengebied willen voor diverse functies (agrarisch, natuur- en recreatie, wonen en bedrijven). De ruimte in het buitengebied is echter schaars, dat betekent dat we keuzes moeten maken. Daarover zijn we met inwoners, ondernemers en agrariërs in gesprek gegaan. Dit rapport is een verslag van deze gesprekken.

3. Programma opstellen

Op basis van alle inbreng maken we een ontwerp voor het Programma Buitengebied. Dit bespreken we weer met de verschillende doelgroepen. Na het ter inzage leggen van het ontwerpprogramma Buitengebied, stelt het college het Programma Buitengebied vast.

Wat is het buitengebied?

Het buitengebied is het gebied buiten de kernen en de bedrijventerreinen. Op onderstaand kaartje kunt u zien wat het buitengebied is. Groen en roze behoren tot het buitengebied, maar grijs, blauw en paars niet. Maar zoals u kunt zien blijft er dan nog een enorm gebied over.

Participatie Programma Buitengebied

Het blijkt dat veel partijen ruimte in het buitengebied willen voor functies, zoals agrarisch, natuur- en recreatie, wonen en bedrijven. De ruimte in het buitengebied is echter schaars, dat betekent dat we keuzes moeten maken. Daarover zijn we met inwoners, ondernemers en agrariërs in gesprek gegaan.

Samenvatting van de participatie

Tijdens de bijeenkomsten is gesproken over relevante onderwerpen voor het buitengebied. In dit verslag wordt een samenvatting gegeven van wat tijdens de bijeenkomsten is besproken en wat inwoners, ondernemers en agrariërs vinden van de verschillende vraagstukken.

Keuzenotitie en ontwerpprogramma Buitengebied

De inbreng van de participatie wordt gebruikt voor het opstellen van een keuzenotitie. Er zijn ook gesprekken gevoerd met het college, de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie. Op basis van de keuzenotitie met alle inbreng wordt het programma geschreven. Dit ontwerpprogramma Buitengebied bespreken we dan nog een keer met de verschillende doelgroepen.

Bijeenkomsten met de samenleving op 9 en 10 oktober 2023

Op 9 en 10 oktober vonden bijeenkomsten met de samenleving plaats. Op de eerste avond kwamen 16 bewoners naar het Dorpshuis in IJzendoorn. De tweede avond was in de raadszaal van het gemeentehuis, daar kwamen 12 bewoners naartoe. In totaal hebben 28 bewoners hun visie op de diverse vraagstukken gegeven.

Onderwerpen buitengebied

De volgende onderwerpen voor het buitengebied werden besproken:

- Uitbreiding agrarische bedrijven met landbouwgrond
- Uitbreiding agrarische bedrijven met bebouwing
- Nieuw vestiging van agrarische bedrijven
- Gebruik van teeltondersteunende voorzieningen
- Behoud en versterking van natuur, landschap en erfgoed
- Agrarisch aanverwante bedrijven en niet-agrarische bedrijven
- Opwek van duurzame energie voor eigen gebruik

Op de volgende bladzijden (onderwerpen 1 t/m 7) wordt samengevat wat inwoners en ondernemers hebben geantwoord.

1. Mogen bestaande agrarische bedrijven met landbouwgrond uitbreiden?

Er is een grote vraag naar landbouwgrond door agrarische bedrijven. Dit kan tot productieverhoging leiden wat meer omzet tot gevolg heeft. Maar meer grond is ook van belang om minder intensief te kunnen produceren. Dat sluit aan bij de eisen die de overheid stelt aan de sector.

In Neder-Betuwe zijn de gronden schaars en verdwijnt eerder landbouwgrond, dan dat er grond vrijkomt. Dit komt omdat andere functies zoals woningbouw, bedrijvigheid en infrastructuur tegelijkertijd ook ruimte vragen.

De deelnemers vinden verdere uitbreiding van landbouwgrond niet wenselijk in onze gemeente. Ontwikkelingsmogelijkheden helemaal op slot zetten is ook niet de wens. Slechts een aantal agrarische bedrijven moeten de mogelijkheid krijgen met grond uit te breiden onder strikte voorwaarden.

Deze voorwaarden moeten zich richten op biodiversiteit, openheid van het landschap, infrastructuur, verkeersveiligheid en economische belangen van zowel omgeving, als agrariër.

Een mooie mix tussen sectoren is wenselijk waarbij op de oeverwallen ruimte moet zijn voor de fruit- en laanboomteelt en op de komgronden juist de grondgebonden veehouderij.

2. Mogen bestaande agrarische bedrijven met bebouwing uitbreiden?

De agrarische sector is aan het veranderen, mede doordat regelmatig nieuwe eisen gesteld worden. Deze eisen hebben bijvoorbeeld te maken met duurzaamheid en milieu. Dit kan ervoor zorgen dat bedrijven uit willen breiden met bouw mogelijkheden. De ontwikkeling van meer gebouwen en het vergroten van bouwvlakken is soms nodig, maar kan tegelijkertijd ten koste gaan van natuur en landschap.

Alle bestaande agrarische bedrijven in het buitengebied mogen onder voorwaarden uitbreiden in bouw mogelijkheden, vinden de aanwezigen. Een belangrijke voorwaarde is om de kwaliteiten van natuur en landschap mee te wegen bij vergunningverlening.

Gedacht kan worden aan een ‘ruimte-voor-ruimte regeling’. Nieuwe bebouwing moet landschappelijk ingepast worden in de omgeving en waar sprake is van openheid moet dit zoveel mogelijk blijven. Bij een toename in verharding moet de mogelijkheid van halfopen verharding onderzocht worden.

Tot slot mogen bouw mogelijkheden niet ten koste gaan van monumenten en cultuurhistorische waardevolle gebieden (integrale ensembles) in het buitengebied.

3. Mogen agrarische bedrijven zich nieuw vestigen?

Landelijk neemt het aantal agrarische bedrijven af, maar het kan zo zijn dat een ondernemer zich op een andere nieuwe locatie wil vestigen, bijvoorbeeld bij splitsing van een bestaand agrarische bedrijf. Of op een plek waar de ondernemer al gronden heeft en waar de gronden geschikter zijn.

De deelnemers zijn verdeeld over nieuwvestiging. Sommigen willen nieuwvestiging niet toestaan, omdat er al genoeg agrarisch grondgebied in de gemeente is. Zij vinden dat er ook voldoende ruimte moet overblijven voor andere functies. Anderen vinden dat nieuwvestiging voor volwaardige agrarische bedrijven onder voorwaarden mogelijk moet zijn. Daarbij rekening houden met variatie in agrarisch bedrijven.

Verplaatsing van een agrarisch bedrijf komt bijna niet voor. Alleen als het nodig is voor bijvoorbeeld de aanleg van een nieuwe woonwijk of randweg.

4. Hoe denkt u over het gebruik van teeltondersteunende voorzieningen?

Het buitengebied van Neder-Betuwe wordt gekenmerkt door de grote hoeveelheid teeltbedrijven. Om het hele jaar te produceren en concurrerend te zijn in de sector, maken deze bedrijven gebruik van teeltondersteunende voorzieningen. Dit zijn bijvoorbeeld vogelnetten, tunnelkassen en overkappingen, maar ook teelt in potten en containers en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Deze voorzieningen zijn van invloed op het landschappelijk aanzicht, maar ook op de kwaliteit van water en bodem, zowel in negatieve als positieve zin.

De deelnemers vinden dat het gebruik van teeltondersteunende voorzieningen direct verbonden is aan de agrarische sector. Het past bij Neder-Betuwe om agrarische ondernemers ook de mogelijkheid te bieden deze voorzieningen te gebruiken. Het gebruik biedt namelijk ook voordelen.

Pottenvelden zoveel mogelijk uit het zicht realiseren en waar mogelijk de bodem open houden. Daarnaast kunnen windhagen toegepast worden om pottenvelden aan het zicht te onttrekken en het overwaaien van gewasbeschermingsmiddelen naar naastgelegen gronden te beperken. Als de teeltondersteunende voorzieningen meer (zwaar) verkeer met zich meebrengen, dan aandacht besteden aan de verkeersveiligheid en de infrastructuur rondom en naar de locatie. Het landschap moet door de pottenvelden niet verder verdichten.

5. Behoud van natuur-, landschap- en erfgoedkwaliteiten

Neder-Betuwe is een typische gemeente van het riviereengebied. De overgang van rivier-uiterwaarden-bedijking-oeverwallen en komgronden is nog goed te herkennen in het landschap. Door de groei en uitbreiding van de kernen en bedrijventerreinen, de aanleg van (grootschalige) infrastructuur en de ontwikkeling van de land- en tuinbouw neemt deze herkenbaarheid steeds meer af.

De deelnemers willen landschap-, natuur en cultuurhistorische kwaliteiten beschermen. De openheid moet behouden blijven.

Beschermde gebieden: uiterwaarden, weidevogelgebieden, oeverwallen, historische bebouwing, cultuurhistorisch waardevolle gebieden (integrale ensembles) en beschermd dorpsgezicht. Specifieke gebieden in Neder-Betuwe: de strang bij Hien, de Mars en omgeving en Boveneindestraat.

Door kwaliteiten van natuur, landschap en cultuurhistorie (erfgoed) beleefbaar te maken, worden deze meer gezien en daardoor meer beschermd. Fiets- en wandelpaden zijn daarbij belangrijk en moeten we behouden.

Bij nieuwe ontwikkelingen in het landschap in samenhang bekijken waar ruimte is. Ontwikkelingen zo goed mogelijk landschappelijk inpassen. Leefbaarheid en het dorps karakter behouden.

Veel waarden (archeologie-, erfgoed-, cultuurhistorische waarden) zijn al wettelijk beschermd, dus daar hoeft niets aan toegevoegd te worden.

6. Agrarisch aanverwante bedrijven en niet-agrarische bedrijven

In het buitengebied komen naast agrarische bedrijven ook agrarisch aanverwante bedrijven (bv. loonwerkbedrijven) en niet-agrarische bedrijven (bv. aannemers) voor. Deze bedrijven zijn niet persé gebonden aan het buitengebied, zoals agrarische bedrijven. Agrarisch aanverwante bedrijven en niet-agrarische bedrijven zouden ook op een bedrijventerrein gevestigd kunnen zijn. Maar door de jaren heen hebben dit soort bedrijven zich in het buitengebied gevestigd in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen.

De deelnemers vinden dat agrarisch aanverwante bedrijven ook enigszins verbonden zijn met het buitengebied. Wel duidelijk beschrijven wat agrarisch aanverwante bedrijven inhouden. Zij vinden dat agrarisch aanverwante bedrijven zich nieuw mogen vestigen in het buitengebied, maar dan wel in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen. Er moet ruimte zijn voor (kleinschalig) ondernemerschap en startende bedrijven in onze gemeente.

Uitbreiding moet beperkt zijn, passen in de omgeving en landschappelijk goed ingepast worden. Geen uitbreiding in de beschermde gebieden, zoals weidevogelgebied, uiterwaarden en beschermde dorpsgezichten.

Niet-agrarische bedrijven moeten kleinschalig zijn en niet of nauwelijks overlast veroorzaken. Goede wegen en bereikbaarheid als voorwaarden stellen bij ontwikkelingen in het buitengebied.

Bij uitbreiding van bestaande niet-agrarische bedrijven onderzoeken of ze kunnen verhuizen naar een bedrijventerrein.

Uitbreiding van nieuwe niet-agrarische bedrijven beperken. Grote ruimtevragers horen niet in het buitengebied.

7. Opwek van duurzame energie voor eigen gebruik

In Neder-Betuwe zijn zoekgebieden aangewezen voor grootschalige opwek van duurzame energie (zon- en windparken). Daarnaast bestaat de behoefte bij particulieren en (agrarische) bedrijven in het buitengebied om in hun eigen duurzaam opgewekte energie te voorzien met zonnepanelen of kleine windmolens.

De meningen van de deelnemers zijn verdeeld over dit thema. Sommige inwoners willen alleen maar zonnepanelen op daken en niet op de grond en ook geen kleine windmolens.

Anderen willen duurzame opwek van energie op bepaalde locaties onder voorwaarden toestaan. Zonnepanelen en kleine windmolens mogelijk maken, bij voorkeur op eigen erf.

De voorkeur gaat uit naar zonnepanelen: maximaal 20 zonnepanelen en liever niet op agrarische gronden. Bij voorkeur zonnepanelen op daken en tegen muren. Niet allemaal kleine projectjes met zonnepanelen, liever zonnepanelen via collectieve (grotere) projecten. Dit om verrommeling tegen te gaan.

Kleine windmolens tot 25 meter op eigen erf toestaan, maar niet te dicht bij de burens in verband met slagschaduw en geluidsoverlast. Ook hier geldt: niet op te veel plekken in verband met verrommeling.

Niet iedereen heeft de mogelijkheid om zelf energie op te wekken. Zoek naar mogelijkheden voor collectieve projecten, die voor iedereen toegankelijk zijn. Rekening houden met de capaciteit van het energienetwerk, zodat de stroom niet uitvalt in het buitengebied.

Bijeenkomst met de agrarisch sector op 17 oktober 2023

Op 17 oktober vond de bijeenkomst met de agrarische sector plaats. Er waren 56 agrariërs aanwezig. De volgende onderwerpen zijn besproken:

- Verduurzaming van de landbouw
- Ruimte voor landbouwkundige ontwikkeling
- Pottenvelden en andere teeltondersteunende voorzieningen

Op de volgende bladzijden (onderwerpen 1 t/m 3) wordt samengevat wat agrariërs hebben geantwoord.

1. Verduurzaming van de landbouw

De agrarische sector moet toekomstbestendiger ingericht worden om voor mens, natuur en omgeving een duurzame toekomst te waarborgen. Verduurzaming is niet nieuw voor de sector, al tientallen jaren worden regels aangescherpt naar aanleiding van nieuwe wetenschappelijke inzichten. De bodem- en waterkwaliteit is leidend bij nieuwe ontwikkelingen, de sector gaat circulair opereren, gebruik van mest en gewasbeschermingsmiddelen wordt teruggebracht en de biodiversiteit wordt verbeterd.

De agrariërs vinden dat zij ruimte nodig hebben voor bedrijfsgebouwen en grond om te kunnen voldoen aan bepaalde eisen. De melkveehouderij wil graag de uiterwaarden en de huidige weilanden benutten om gronden minder intensief te gebruiken, maar de uiterwaarden zijn dan niet meer beschikbaar voor andere sectoren.

Het opwekken van duurzame energie door kleine windmolens bij het eigen bedrijf is wenselijk als aanvulling op zonnepanelen (op daken). Zonnepanelen op landbouwgrond is geen optie.

De overheid en de agrarische sector moeten nauw samenwerken om uitdagingen en kansen voor verduurzaming gezamenlijk op te pakken. Daarbij kan de gemeente een regierol vervullen, met name door partijen met elkaar te verbinden als er grond of bedrijfsgebouwen vrijkomen. Veranderende regelgeving helpt niet, agrariërs hebben baat bij langdurige beleidsafspraken.

2. Ruimte voor landbouwkundige ontwikkeling

In het buitengebied vragen veel partijen ruimte. Agrarische bedrijven willen zich ontwikkelen en uitbreiden, inwoners en bezoekers willen openheid en een aantrekkelijk landschap. Daarnaast wordt ruimte gevraagd voor woningen, uitbreiding bedrijventerreinen en infrastructuur.

De agrariërs vinden dat alle agrarische sectoren moeten kunnen uitbreiden: boomkwekers, fruitteelers, veehouderijen en andere agrarische sectoren hebben grond nodig om zich te ontwikkelen en uit te breiden.

Ruimte wordt gevraagd voor ontwikkelingsmogelijkheden op het bouwvlak voor stallen, bedrijfshallen, 2e bedrijfswoning, huisvesting arbeidsmigranten, enz. Ook is behoefte aan kleine windmolens op eigen erf. Zij vinden het ongewenst om gebieden aan te wijzen waar bepaalde bedrijfstakken (laanboomteelt, melkveehouderij, fruitteelt) niet zijn toegestaan (zoning).

Aandachtspunten:

Vrijkomende agrarische bedrijven(VAB's) liever niet omzetten naar woningbouw. Spuitvrije en teeltvrije zones gaan nu te veel ten koste van teeltgebied. Infrastructuur op orde houden voor grote landbouwmachines en vrachtwagens. Geen goede landbouwgrond gebruiken voor andere functies, zoals wonen en zonnepanelen. Minder regeldruk, eenvoudige kortere procedures en meer maatwerk.

3. Pottenvelden en andere teeltondersteunende voorzieningen

Teeltondersteunende voorzieningen zijn niet weg te denken in de moderne land- en tuinbouw. Het biedt veel voordelen voor zowel natuur, als voor de sector. De voorzieningen zijn vanuit economisch oogpunt cruciaal om de concurrentiepositie op de markt te behouden. Tegelijkertijd zijn er ook veel bezwaren. Vanuit landschappelijk oogpunt worden dergelijke voorzieningen niet altijd fraai gevonden.

De agrariërs zijn van mening dat teeltondersteunende voorzieningen van cruciaal belang zijn om de concurrentiepositie te behouden. Deze voorzieningen hebben daarnaast ook veel voordelen voor natuur en de kwaliteit van water en bodem.

Bij pottenteelt hebben bomen minder water nodig, minder mest en minder gewasbeschermingsmiddelen. Daarnaast zijn ook minder vervoersbewegingen nodig en zorgt pottenteelt voor een hogere dichtheid per hectare waarop het hele jaar geteeld kan worden.

Voor de fruitteelt zijn ondersteunende voorzieningen nodig voor bescherming van gewassen tegen extreme weersomstandigheden.

Om voorwaarden te koppelen aan het gebruik van teeltondersteunende voorzieningen kan een kader gecreëerd worden om een goede belangenafweging te maken.

Vervolgproces Programma Buitengebied

Hoe verder met het Programma Buitengebied?

Keuzenotitie en programma opstellen

Naast dit participatieproces met de samenleving en agrariërs zijn ook gesprekken gevoerd met het college, de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie. Alle inbreng verwerken we in een keuzenotitie. Op basis van deze keuzenotitie wordt het programma geschreven. Dit ontwerpprogramma Buitengebied bespreken we dan nog een keer met de verschillende doelgroepen.

Ter inzagelegging

Als het ontwerpprogramma Buitengebied klaar is, wordt het ter inzage gelegd.

Vaststelling door college

Na de ter inzagelegging stelt het college het Programma Buitengebied uiteindelijk vast.

Meer informatie over het Programma Buitengebied en de verdere stappen staan op de projectwebsite:

<https://projecten.nederbetuwe.nl/buitengebied>

Mail voor contact en vragen naar:

buitengebied@nederbetuwe.nl

Colofon

Gemeente Neder-Betuwe

Rho Adviseurs

December 2023

